

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
In șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unirea

REDACTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei
Numărul 4 Lei.

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Momente

Cu tot aportul uriaș, pe care nimeni nu va putea să-l conteste vre-odată, hotărârile dela 9 Aprilie și 28 Noembrie 1918, prin cari s'a decretat unirea Basarabiei și a Bucovinei cu patria-mamă, n'au nici pe departe importanța hotărârilor dela 1 Decembrie 1918, cari veniau să întregescă noua țară română cu unirea pe veci a Ardealului. Insuflețirea ce-a stăpânit în această zi sfântă pe cei o sută mii de Români, adunați în cetatea istorică alui Mihail Viteazul, n'a fost întrecută decât de tăria sigilelor cari pecetluiau pentru totdeauna sfărmașul lanțurilor robiei seculare, anunțând lumii întregi, că și pentru oropsitul nostru Ardeal a sunat ceasul izbăvirii mult așteptate. Imensă piatră de hotar în istoria neamului nostru, adunarea națională dela Alba-Iulia anulului 1918 înseamnă izbânda și încoronarea deplină a străduințelor noastre de veacuri, fiind în aceeași vreme și o luminoasă etapă de perspective din cele mai mângâitoare pentru țară și neam.

Principiile fundamentale, proclamate de această adunare istorică pentru alcătuirea noului stat român, au și astăzi deplină valoare, și dacă, după zece ani, România n'a ajuns încă la stadiul consolidării dorite, este a se atribui în mare parte nesocotirii vinovate a acestor principii. Și totuși importanța hotărârilor luate la Alba-Iulia stă, mai mult, în unanimitatea și solidaritatea care a stăpânit pe toți cei de față și care a prezidat la aducerea lor. Nici odată neamul nostru din Ardeal n'a fost parecă mai strâns unit în jurul aceluiaș gând decât în această zi de generală înfrățire și nimic n'a păgubit mai târziu atât de mult interesele țării întregi, decât spargerea acestei solidarități, pentru care nici o lozincă „antiregionalistă“ nu va putea să găsească o scuză vre-odată.

Un al treilea moment, care cere a fi înțeles și subliniat cu acest prilej este rolul bisericilor noastre la această adunare. Conștii de serviciile neprețuite aduse luptelor naționale din trecut de acest factor eminent național, Marele Stat al națiunii a ținut să înșire în convocatorul său dela 7 Noembrie 1918 în fruntea celor îndreptățiți să participe la adunare nu numai pe „episcopii români din Ungaria și Transilvania“, ci și pe „toți protopopii în funcțiune ai celor două confesii românești“, precum și „câte un exm al fiecărui Consistor și capîtlu“. Aceași atențiune, pe deplin meritată, s'a dat reprezentanților clerului și în măsurile luate pentru executarea hotărârilor ei. Alături de doi mireni, Comisiunea încredințată cu ducerea la București a rezoluțiilor dela Alba-Iulia a avut și doi episcopi, în persoana Preasfințitilor dela Gherla și Caransebeș, simbolizând în chip deosebit de norocos bunăînțelegerea, care dacă a putut fi bună la întemeierea noului țări, i-ar putea folosi desigur și în timpul consolidării.

După zece ani

O luptă politică încununată de izbândă, în câștigarea căreia revendicăm și pe seama acestui organ de publicitate o mică parte de merit

de Dr. ALEXANDRU RUSU
canonic, fost secretar general la resortul cultelor

Chiotul de bucurie, care a străbătut toată țara, la vestea, că înalta Regență a încredințat guvernul dlui Iuliu Maniu, și satisfacția unanimă a tuturor celor buni pentru primele măsuri ce veniau să inaugureze noul sistem de guvernământ, ne dau îndemnul să cercăm a schița, prin câteva trăsături de condeiu, linia acțiunii și luptei politice, care a dus la biruința principiilor de guvernare stabilite, la Alba-Iulia, de adunarea dela 1 Decembrie 1918.

Insuflețirea curată, care a prezidat la actul măreț al unirii Ardealului cu patria-mamă, a purificat în așa măsură concepția politică a celorce au îndrumat adunarea națională dela Alba-Iulia, încât principiile proclamate acolo drept principii-călăuze la alcătuirea noului stat român, sunt din acelea cari pot să onoreze, oricând, și cele mai moderne constituții ale statelor cu adevărat civilizate ale lumii. Deplina libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare; egala îndreptățire și deplina libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile țării; desăvârșită libertate de presă, asociere și întrunire; reforma agrară cerută de marile nevoi sociale ale vremii; garanțiile avansate date muncitorimei industriale și asigurarea, că pe toate terenele vieții publice se va înfăptui, în chipul cel mai desăvârșit, un regim curat democratic, sunt lucruri atât de însemnate, încât nici teroarea insipidă — directă ori îmbrăcată în forma cunoscutei camuflări averescane — a mult anacronicului partid liberal, n'a putut să le scoată din lume.

Guvernul ardelean, cunoscut sub numele de „Consiliul Dirigent“, care a ființat în temeiul hotărârii luate de adunarea dela Alba-Iulia referitoare la autonomia provizorie — până la întrunirea Constituantei — a teritoriilor pe cari le reprezenta, a lucrat în spiritul perfect genuin al principiilor schițate mai sus. Sufletul acestui guvern provizor, d. Iuliu Maniu, președintele lui, a veghiat — cu acea grijă meticuloasă, care-l caracterizează și care abia după zece ani de opoziție îndârjită a reușit să fie pusă în adevărata ei lumină —, ca toți colaboratorii lui să se inspire în lucrările lor de norme aceleași ideologii de perfectă legalitate și de supremă cinste gospodărească. Că apoi această linie de conduită, cu toată grija președintelui în primul loc responsabil, va fi avut totuși, pe alocurea, și câte o curbă, se prea poate, dar istoria nepărtinitoare a acestei

guvernări ardeleni de un an și aproape jumătate, va arăta, suntem siguri, că aceste curbe n'au fost decât foarte puține și aproape lipsite de orice însemnătate.

Paralel cu această guvernare a Consiliului Dirigent, a ființat la București, timp de vre-o 4 luni — dela alegerile parlamentare făcute în toamna anului 1919, până în primăvara anului 1920 —, guvernul prezidat de d. Alexandru Vaida-Voevod, inspirat și el întru toate de principiile dela Alba-Iulia. Trântit cu totul pe neașteptate de oculta liberală, guvernul acesta n'a putut să înscrie în legile țării decât foarte puțin din programul său cinstit democratic. Și odată cu retragerea lui și cu aducerea la putere a primului guvern Averescu, a fost suprimată și activitatea guvernului provizor al Ardealului.

Ce-a urmat dela această dată, și până la prăbușirea sgomotoasă dela 9 Noembrie c. a liberalismului stăpânitor, n'a fost, cum bine se știe, decât o tot mai pronunțată și în aceeași vreme tot mai arbitrară nesocotire a principiilor codificate la Alba-Iulia și chiar a celor mai multe dintre legile aduse de atunci încoace, în frunte cu însași noua Constituție dela 1923. Cititorii acestui organ de publicitate — pus în chip principal în serviciul intereselor de viață ale bisericii noastre române unite — cunosc mai ales mizeriile, fără număr și nu odată aproape insuportabile, cari s'au făcut de atunci încoace acestei biserici, dar ceice au urmărit viața politică și pe alte terene, știu, că ilegalitățile și nedreptățile ce s'au săvârșit pe acolo, în frunte chiar cu odiosul și incalificabilul furt de urne, au fost pretutindeni mai mari decât acelea cari au putut să atingă biserica.

În fața acestei situații, care nu putea fi aprobată decât de profitorii mărunți ai necinstei, profesate de atâtea ori chiar dela înălțimea scaunelor ministeriale, a fost, după părerea noastră, numai firească, ca toți cari aveau o adevărată dragoste pentru noua țară și în deosebi d. Iuliu Maniu, al cărui mare simț patriotic întrezărea, la capătul drumului apucat, prăbușirea sigură, să nu steie cu mâinile în sân, ci să se frământa mereu pentru readucerea țării și a conducerii ei în alvia firească, tăiată de interesele de viață ale neamului însuși.

Astfel s'a născut și s'a menținut, în butul tuturor batjocurilor și umilirilor dureroase, opoziția partidului (național acum mai în urmă național-țărănist), condus de șeful lui, d. Iuliu

Maniu peste sute de greutăți — pe cari nu e bine să le mai pomenim — pe calea cea dreaptă a programului inițial, ale cărui puncte au ajuns cu timpul tot atâtea revendicări naționale. Pe calea, desigur nu prea ușoară, bătută timp de peste opt ani, a acestei opoziții, care pe lângă suflet mai cerea de atâtea ori și jertfe destul de simțite, firește n'a putut merge oricine până la capăt. Ceice au avut însă tăria de suflet de a rămânea statornici pe calea nădejilor de mai bine — și numărul lor sporea geometric la proporție dreaptă cu numărul celor slabi deINGER, cari au bătut câmpii altor meleaguri — pot să se bucure astăzi din plin pentru izbânda, sperăm definitivă, a legalității și a cinstei.

Si aici fie-ne îngăduit să spunem — fără a cere sau aștepta vre-o recompensă pentru aceasta —, că privim cu adevărată mândrie și satisfacție la linia dreaptă, urmată, fără nici o șovăire, de acest organ de publicitate, în tot timpul celor zece ani dela unire încoace. Atitudinea noastră politică cerută imperios de interesele mari și adevărate ale bisericii, au răzimat consecvent pe „egala îndreptățire” și „deplina paritate confesională”, proclamate prin hotărârile dela Alba-Iulia, și garantate în tot timpul singur și exclusiv din partea partidului de sub șefia dlui Iuliu Maniu.

Conducem acest ziar abia din primăvara anului 1921 și încă în numerii 48 și 49 dela sfârșitul aceluia an am căutat să lămurim care poate să fie atitudinea clerului și a credincioșilor bisericii noastre față de mișcarea politică, pentru că în fața noilor alegeri liberale, din primăvara anului următor 1922, să ne fixăm (în Nr. 7 dela 18 Februarie) definitiv pentru „singura atitudine” admisibilă, de-a sta ca unul în jurul partidului care, având la bază principiile dela Alba-Iulia, constituie o garanță sigură a respectării drepturilor imprescriptibile ale bisericii române unite. Păstrând apoi — cu toate neplăcerile și mizeriile ce-i erau inerente și cari ne-au venit, nu odată, și de unde mai puțin ne-am fi așteptat — permanent această convingere, ne-am trezit în primăvara anului 1926 în fața unor noi alegeri averescane, când, în mijlocul jubilației aproape delirante ortodoxismului sibiian și în butul unor presiuni delicate venite dela ceice, sub greutatea ră-

spunderii oficiale, ar fi fost bucuroși de o ținută mai rezervată, am scris (în numerii dela 1 și 8 Maiu) articolele „În fața alegerilor” și „Ținuta noastră”, în cari preconizam, cu toată hotărârea și chiar sfidând anume veleități oportuniste, acelaș credeu politic. Tot în acest înțeles s'a scris în „Unirea” și cu prilejul ultimelor alegeri parlamentare din 1927, când oculta liberală a reușit să mistifice pentru ultima dată voința celorce, la alegerile apropiate de acum, vor ști să dovedească lumii întregi adesiunea lor nestrămutată față de conducătorii lor adevărați, cari ne-au dat serbătoarea dela 1 Decembrie 1918.

Odată cu venirea noului guvern Maniu au încetat, ca prin farmec, persecuțiile pe cari biserica noastră a trebuit să le îndure dela stăpânitorii zilei și ne place să credem că se va fi potolit deabinele și „neodihna” fraților dela Sibiu, cari ne jurase pierire. Neastâmpăratul păr. Scorobeșiu a luat de curând drumul Americii, iar bunul nostru prieten Terentie se va fi afundat și el în vre-o... baltă. Dar mai mult decât atât, noi sperăm că actualul guvern va găsi calea legală pentru a restabili în favorul acestei biserici, mult oropsite, drepturile ei atâta timp nesocotite.

Aceste dispoziții grăiesc și până acum și vor grăi în viitor tot mai mult dela sine, dispensându-ne de astădată dela datoria, care în trecut n'a fost tocmai ușoară, de-a mai indica drumul pe care trebuie să mergem.

În schimb, fie-ne permis să mai exprimăm odată bucuria pentru mângăierile sfinte, pe cari ni le-a hărăzit Dzeu la această marea aniversară.

Temelia noului stat

Cele 6 principii proclamate la Alba-Iulia drept temelie a României-mari

În legătură cu cele de mai sus dăm aici din hotărârile dela Alba-Iulia principiile fundamentale cuprinse în punctul III, cari nu strică să fie cât mai des imprescriptibile. — Iată ce spune acest punct:

Ca principii fundamentale la alcătuirea noului stat român adunarea națională proclamă următoarele:

1. Deplina libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va

instrui, administra și judeca în limba (sa proprie prin indivizi din sinul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în Corpul legiuitoare și la guvernarea țării, în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.

2. Egala îndreptățire și deplină libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din stat.

3. Infăptuirea desăvârșită a unui regim curat democratic pe toate terenele vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret, pe comună în mod proporțional, pentru ambele sexe, la vârstă de 21 ani, la reprezentarea în comune județe ori parlament.

4. Desăvârșita libertate de presă, asociere și întrunire; libera propagandă a tuturor gândurilor omenești.

5. Reformă agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților mari. În baza acestei conscrieri, desființând fideicomisele și în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, i-se va face posibil (țăranului să-și creieze o proprietate (arător, pășune, pădure) cel puțin atât, cât să o poată munci el și familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e pe de-o parte promovarea nivelării sociale, pe de altă parte potențarea producțiunii.

6. Muncitorimei industriale i-se asigură aceleași drepturi și avantajii, cari sunt legisferate în celea mai avansate state industriale din Apus.

Încă o biserică nouă

(ib.) La sărbătoarea ss. Arhangheli s'a binecuvântat noua biserică din *Lechința de Murdș*, tractul Luduș.

Comună fruntașă, condusă de fruntașii între preoți păr. Ion Boeriu, biserica nou zidită din cărămidă este și ea fruntașă între cele 6 biserici noi din tract și alte 10 biserici noi din tractul vecin al Iernutului, toate zidite după războiu.

În criza actuală, când *Lechința* scoate din șerpar peste un milion Lei, mai suntem noi îndreptății a ne tângui că ni s'au stricat credincioșii? Străinul călătorind prin câteva sate de aici, va sta uimit, cum aceste sate de pe câmpie, cărora le zicem apatice —, s'au pus

Folța „Unirii”

Încă o problemă

Câteva considerații pe marginea cântărilor noastre bisericesti

de Dr. Nicolae Lupu

Cu tot progresul, incontestabil, realizat pe alte terene, suntem încă foarte înapoiați în ce privește cântarea bisericască. Textul cântărilor noastre a rămas tot așa de obscur, uneori chiar întortochiat, cum ni-l-au lăsat bunii călugări cari l-au răsturnat „de pe elineaste, ori slavoneaste, pe româneaste”.

Traducătorii evlavioși, dela cari am moștenit textul acestor cântări, vor fi cunoscut poate deajuns limbile din cari au tradus, dar e mai presus de orice discuție că ei n'au prea avut simțul cuvenit pentru limba română. Nu este o vină aceasta, căci ei n'au avut de unde să învețe mai mult. Dar dacă textele cântărilor noastre mai sunt și astăzi în parte neînțelese, este neapărat din vina noastră a tuturor, cari avem ceva rol în biserica română, și cari ne ocupăm cu atâtea alte lucruri, neglijând o chestiune atât de importantă.

În timpul din urmă se vorbește tot mai stăruiitor de fixarea pe note a cântărilor no-

stre liturgice și va ajuta Dumnezeu, ca gândul acesta să devină, poate chiar destul de curând, o plăcută realitate. Ar fi însă de dorit ca, încă înainte de a se fixa melodia, să se dea textelor obscure și neînțelese o formă mai potrivită. Oameni, cari au atât simțul eclesiastic, cât și gustul estetic pentru textul religios și pentru limba românească, ar putea face, fără prea multă greutate, ca în cântările noastre să avem un text care să fie pe deplin înțeles, și în aceeași vreme să fie și frumos și plăcut.

Pentru ilustrare, îmi permit să aduc două exemple, cari pot să convingă pe oricine, că e timpul suprem să ne gândim serios la această chestiune, binișor neglijată până acum, atât la noi, cât și la frații dela Sibiu. Ele sunt: *Cântarea cântă Preasfânta Treime*, care se citește după Văhod-ul (Intratul) dela Vecernie și care atât la Blaj, cât și la Sibiu, are acelaș text și începe cu cuvintele: „Lumină lină”, și *Cântarea Cheruvimilor*, care se cântă la liturghie, înainte de ieșirea cu darurile.

În limba grecească, cântarea pe care noi o începem cu cuvintele „Lumină lină”, este o poezie frumoasă, plină de farmec, pe când la noi este o simplă îngrămădire de cuvinte, care numai cu greu poate fi înțeleasă. Noi zicem: „Lumină lină a sfintei măriri a Tatălui ceresc, celui fără de moarte, a sfântului, fericitului, Isuse Hristoase, venind la apusul soarelui, văzând lu-

mina cea de seară, lăudăm pe Tatăl, pe Fiul și pe Spiritul (Duhul) Sfânt, Dumnezeu. Căde-se (vrednic ești) în toată vremea a fi lăudat de viersuri (glasuri) cuvivoase, Fiule alui Dumnezeu, cel ce dai viață; pentru aceasta lumea te mărește”. Și iată acum ritmul și chiar rima frumoasă a textului original grecesc, al cărui înțeles este la mintea oricui:

Φῶς ἱκανὸν ἀγίας δόξης,
ἀθανάτου Πατρὸς,
οὐρανίου, ἀγίου, μακάροιο,
Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ἐλθόντες ἐπὶ τὴν ἡλίον δίσκον,
ἰδόντες φῶς ἱσπερινόν,
ἐμνοῖμεν Πατέρα, Υἱόν,
καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Θεόν.
Ἄξιόν σε ἐν πᾶσι καιροῖς
ὑμνεῖσθαι φωναῖς αἰσίοις,
Υἱὲ Θεοῦ, ζῶν ὁ διδοῦς
διὸ ὁ κόσμος σε δοξάζει.

Poezia aceasta frumoasă noi am tradus-o cuvânt de cuvânt, ca niște slabi elevi de liceu, cari ar traduce din latinește cam astfel: Hannibal, mai mic cum a fost cincii și douăzeci anilor, împărat făcut este — Hannibal, minor cum esset quinque et viginti annorum, imperator factus est. Să nu ne mirăm deci, dacă textul este atât de obscur și neînțeles, când el ar putea fi redat de pildă în felul acesta: „Doamne Isuse Hristoase, care ești lumina îmbucurătoare

pe muncă pentru casa Domnului. Și aievea s'au pus pe o muncă, care întrece toate așteptările: 1— 4000 Lei repartite pe familie, este o jertfă în fața căreia ne ridicăm cu evlavie pălăriile. Și-au lăsat oamenii munca în vremea de vară și primăvară, ca la jertfa bănească să adaugă și sudoarea vectorilor multe, ca varul amestecat cu aceste sudori să constituie o jertfă mai scumpă Domnului.

Binecuvântarea, săvârșită într'un cadru mareț de păr. Enea Bota, protopopul Ludușului, încunjurat de preoții tractuali, cu asistența miilor de credincioși din Lechința și jur, a dat spre serviciul Domnului cea mai frumoasă și mai măreață biserică dintr'un jur mare.

Să răsplătească bunul Dzeu osteneala și jertfele parohului și ale credincioșilor cu darurile sale cele bogate.

Gânduri de sărbătoare

Sub titlul: **1 Decembrie 1928, foaia oficială a Lugoșului „Sionul Românesc” publică, la loc de frunte, următoarele șire vrednice a fi reținute:**

Când a întors Domnul robia Sionului, făcutune-am ca niște înviați. Atunci s'a umplut de bucurie gura noastră și inima noastră de veselie. Atunci vor zice întru neamuri: mărit a Domnul a face cu dânsii. Mărit a Domnul a face cu noi, fost-am veselindu-ne... *Ceice șamănă cu lacrimi, cu bucurie vor sacera.*

O, zi frumoasă de iarnă, care ne-ai făcut primăvara vieții noastre ca neam! O, zi măreață, în care a întors Domnul robia noastră și ne-a înviat! Unde este graiul care să poată în chip vrednic proslăvi pomenirea ta? Unde este condelul, cu care să te zugrăvim din nou în fața tuturor?!

Răsboiul crâncen, răsboiul pornit din poftă de răzbunare și de stăpânire lumească se sfârșise. Ca o fiară apocaliptică, a căzut scurgându-i-se și cea din urmă picătură de sânge. „A căzut, a căzut... Babilonul...” La căderea lui s'a aprins o lumină nouă: *lumina libertății, a dreptății pentru popoare.* „Și ceice ședeau în întuneric și în umbra morții, lumină le-a răsărit lor”.

a Tatălui ceresc celui fără de moarte, sfânt și preafericit, apropiindu-ne de apusul zilei și privind razele amurgului, laudăm pe Tatăl, pe Fiul și pe Spiritul Sfânt, Dumnezeu. Ție ți-se cuvîn întotdeauna laude din glasurile cuvioșilor, o Fiule alui Dumnezeu dătător de viață, iar lumea pentru aceasta te preamărește”.

Dar să trec la exemplul al doilea.

De multe ori auzi câte un cantor, care mereu îți repetează, dălălând, aceste cuvinte: „Carii, carii pe cherubimi”, apoi după ce s'a săturat de acestea, zice altele: „și de viață, făcătoare”, repetând și pe acestea, de nu mai știi unde este începutul și sfârșitul. Și aceasta atât în bisericile de prin parohiile Blajului, cât și în acelea ale Sibiului. Rar se întâmplă, să mai rămână vreme pentru întreagă cântarea, deoarece până ajunge cantorul cu repetările lui până la „întreit sfântă cântare”, preotul își termină rugăciunile și începe: „Pe voi pe toți...”

N'ar trebui să fie așa, fiindcă această cântare este una dintre cele mai frumoase și mai sublime din întreagă liturgia, numai cât este puțin înțeleasă din cauza textului curios și întortochiat în amândouă bisericile românești.

Iată textul original grecesc al acestui imn:

*Οἱ τὰ χειροβίμῃ μυστικῶς εἰκονίζοντες
καὶ τῇ ζωοποιῷ Τριάδι
Τὸν τρισάγιον ἕμνον προσάδοντες,
πᾶσαν τὴν βιωτικὴν*

De lumina aceasta ne-am făcut părtași în primul rând noi Românii de dincoace de Carpați! La razele acestei lumini, un neam întreg, cu mic cu mare, a pornit din cele patru colțuri ale țării, a pornit spre cetatea lui Mihai și acolo, după ce a mulțumit Domnului, a făcut noul legământ, *legământul unirei pe veci!*

O, ce zi măreață a fost aceea, când din o sută de mii de piepturi, dela vlădică până la opincă, a strigat glasul unui neam oprimat de o mie de ani: *noi vrem unirea!*

Și unirea s'a făcut. Cei zece ani, ce au trecut de atunci, sunt o dovadă, că ea este solidă, că pe lângă toate greutățile împreunate cu o astfel de operă de prefaceri, ea este zidită pe piatră, este izvorită din sufletul unui popor întreg și este o operă pe veci! „Mărit-a Domnul a face cu noi”. Mărit să fie numele cel sfânt al Lui, care s'a îndurat de neamul românesc și sămănătura cu lacrimi i-a prefăcut-o în bucurie!

Sărbătoarea de zece ani dela actul unirii noastre politice să ne umple de recunoștință către Pronia cerească; să trezească în noi conștiința de neam ales ce suntem; să ne întărească sufletele în fața micilor mizerii, de cari suferim și cari — istoria e martoră — încetul cu încetul vor dispărea. Unirea politică să ne ducă la deplina unire a sentimentelor, a gândurilor și a credinții noastre, la unire deplină în cele sufletești!

Atunci va fi între noi adevărata sărbătoare, când, ca Români și ca frați buni, se va împlini cu noi cuvântul Scripturii: „Iată acum ce e bun sau ce e frumos, fără numai a locui frați împreună...”

Atunci va fi adevărat cuvântul profetului: „Mărit-a Domnul a face cu noi, fost-am veselindu-ne...”

Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu!

Știri mărunte

Personale. P. Ven. Ordinariat arhiepiscopozan a trecut pe dna *Anastasia Pop* ca directoară delegată în fruntea liceului de fete din Blaj, iar în locul rămas vacant dela școala normală de fete a delegat cu agendele direc-

ἀποώμεθα μέριμναν.

*ὡς τὸν Βασιλέα τῶν ὅλων ἐποδεξόμενοι,
ταῖς ἀγγελικαῖς ἀοράτως
δορυφοροῦμενον τάξεσιν. Ἀλληλοῦϊα.*

Ca și „Lumina lină”, acest imn este tradus tot eu vânt după cuvânt. Dar dacă l-am scrie după adevăratul sens, pe care îl are în limba grecească, ar suna cam astfel: „Noi, cari în mod mistic reprezentăm pe Cheruvimi și Treimeii celei făcătoare de viață îi cântăm cântare întreit-sfântă, toată grija cea lumească dela noi s'o lepădăm, ca să primim pe Împăratul tuturor, pe cel încunjurat, în chip nevăzut, de cetele îngerești. — Aliluia”.

La fel stăm și cu alte texte ale cântărilor noastre, ca d. e. *Cuvine-se cu adevărat; De tine se bucură*, apoi la ectenii bunăoră: *Capet creștinesc vieții noastre, fără de patimă, nerușinat, cu pace; Psalmii*, și altele, cari toate s'ar putea îndrepta fără greutate prea mare. În cele mai multe locuri n'ar trebui decât mutate cuvintele pentru ca să dea înțelesul genuin.

Cu puțină bunăvoință, munca depusă din partea celor dornici de mai mare frumusețe a cântărilor noastre bisericesti, ar putea îndrepta totul, și am avea și noi în biserică cântări estetice și vii, după cum este aceasta la alte neamuri orientale.

toriale pe sora *Febronia Mureșianu*, superioară Congregației de surori.

— P. Ven. Ordinariat de Lugoj a numit pe păr. *Dr. Nicolae Brîncu* inspector catehetic diecezan, pe păr. *Ioan Pascota* administrator parohial la Ghelar, iar pe păr. *Francisc Stoicuşa* adm. parohial la Ponor.

Noua serie de conferențe ale reuniunii „St. Maria” din Cluj. La 22 Noembrie c. s'a deschis, prin o conferență despre „Stăpâni și slugi în sf. Scriptură” ținută de păr. canonic *Dr. Ioan Băian* dela Blaj, o nouă serie a întrunirilor culturale aranjate de harnica reuniune de femei „St. Maria” din Cluj. Joia trecută, în 29 Noembrie, a vorbit *Mgr. Dr. Octavian Domide* dela Gherla, tratând subiectul: „Din frământările oamenilor”. — Cele multe înaintel

Concurs. P. Ven. Ordinariat arhiepiscopozan publică, cu terminul de 31 Decembrie c. concurs la *un post de preot misionar* pentru două parohii din Cleveland (America). Pot cere acest post numai preoți celibi ori văduvi.

— P. Ven. Ordinariat de Gherla publică, cu terminul de 15 Decembrie, concurs la parohiile *Bistrița Bărgăului* (vicariatul Rodnei), postul de preot II din *Dej* (prot. Căpăului) parohia *Codor* (prot. Gherlei) și la postul de *spiritual la Institutul corector din Gherla*, iar cu terminul de 31 Decembrie la parohia *Reteag*.

— P. Ven. Ordinariat de Lugoj publică, cu terminul de 15 Decembrie c. concurs la parohia *Nevrincea*.

Noul șef al învățământului particular. Păr. *Augustin Caliani*, directorul liceului nostru de băieți din Blaj, a fost numit, pe ziua de 1 Decembrie c. director general al învățământului particular, în ministerul de instrucție.

Locale. Joi, la sf. *Nicolae*, va predica în catedrală păr. *Dr. Nicolae Lupu*, iar Dumineca viitoare, a săptămânei a zecea după Înălțarea sf. Cruci, păr. *Dr. Victor Macaveiu*, canonic mitropolitan.

— *Aniversara zilei de 1 Decembrie 1918* s'a prăznuit anul acesta la Blaj în cadre cu adevărat vrednice de măreția actului serbătorit. Alături de prefectură și alte autorități județene — cari pentru întâia dată au ținut să dea onoarea cuvenită reședinței de drept a județului — Blajul întreg, cu toate instituturile și organizațiile sale culturale a contribuit după puteri la ridicarea fastului zilei. După liturgia solemnă celebrată în catedrală, la care a cântat noul cor seminarial condus de prof. C. Cherebețiu, s'a dat în sala de gimnastică a liceului de băieți un matineu festiv din cele mai reușite, la care a participat tot ce are mai distins Blajul și județul Târnava mică. Au urmat apoi frumoase manifestații pe străzile bogat pavoazate, cari au sfârșit prin o serie de recepții ținute în castelul mitropolitan, în fața I. Preasfinției Sale păr. mitropolit Vasile și a prefectului județean d. Zaharie Boila. Un banchet dat la mitropolie, unde s'au rostit însemnate discursuri, a încheiat serbările zilei, al căror ecou se va resimți mult timp în sufletul tuturor participanților.

— În timpul de seara, până pela orele 8, *lumina electrică lasă mult de dorit*. Motivul este, că în acest timp — până la închiderea prăvăliilor — Uzina este, se pare, prea încărcată. Se impune deci o adaptare a ei pentru o producție mai bogată de energie electrică și sperăm că proprietarii Uzinei vor face tot posibilul pentru a nu lipsi pe comsumenți de lumina care le trebuie.

Șeful Marelui Stat Major. În fruntea armatei, ca șef al Marelui Stat Major, a fost numit, pe ziua de 15 Noembrie c. generalul de divizie *Nicolae Samsonovici*, care trece drept una din cele mai fericite numiri, dela care se așteaptă o atmosferă de înviore a armatei. Născut la 1877, noul șef al armatei este de abia 51 ani.

† **Nicolae S. Simu**, paroh și vprotopop onorar în Uioara de sus (arhidieceză), s'a stins la 23 Noemvrie c. în anul 81 al vieții și 50 al profeției sale cinstitute. Il deplâng numeroase rudeni. — Odihnească în pace!

† **Victor P. Crainic**, consilier orașenesc în Cluj, s'a stins în 23 Noemvrie c. în anul 39 al vieții. — Fie-i partea cu dreptii!

Mulțumită. Dl **Ioan Costea**, cerealist în Blaj, a donat liceului nostru de băieți din loc un contrabass nou, în valoare de 12.000 Lei, pentru care i-se aduce și pe această cale mulțumita cuvenită. Fie, ca pildă dlui I. Costea să găsească răsunet și în sufletul altor prieteni ai școlilor noastre. — *Direcțiunea.*

Telefonul „Unirii“

B. Imper. În chestia procesuală de care ne scrieți, referada este în mâna referentului școlar, căruia i-s'a amintit lucrul și, pe cât știm, s'au luat măsurile dorite. Vom interveni și în ce privește cele comunicate în scrisoarea mai recentă.

„**Națiunea Dominantă.** București. Am răs mult și bine de argumentarea Dvoastră în adevăr adorabilă, care vrea să dovedească, în temeiul Constituției ineseși, că numai biserica ortodoxă ar fi biserica națională. Să nu Vă supărați deci, dacă — pentru bucuria zilei de praznic: avem doar prima Decemvrie — schițăm aici și pentru cititorii noștri felul cum Vă poartă mintea prin cele unghere ale părdalnicei de logice, care abia acum a început să se propună mai cu deodinsul în școlile noastre. Chestia e — nu-i așa? —, că Constituția nu vorbește nicăieri de biserici »naționale«, că spune numai că »biserica creștină ortodoxă și cea greco-catolică sunt biserici »românești«. După logica Dvoastră, respectiv a adorabilului Dv. director, Tudorică, zis »Dominantul«, cuvântul românesc, care nu înseamnă decât că e vorba de biserica unor cetățeni români — cum sunt, evident, și Maghiarii ori Sașii —, nu acopere pe cel »național« și astfel — nu-i așa, că redăm bine mersul argumentării? — ceice afirmă că biserica română unită ar fi o biserică națională (și aici e vorba în primul loc de »Unirea«) »vorbesc și scriu cu știința o minciună«. Tot așa de »românești«, și de puțin »naționale« sunt deci — nu-i așa, dle Tudorică? — și celelalte culte ale țării, probabil inclusiv și cultul mozaic, ori chiar și cel muzulman. Adevărat, că Constituția nu spune nici despre biserica ortodoxă că ar fi »națională«, dar cu toate acestea ea este, și încă singura biserică națională, și aceasta pe motiv că — rugăm să vă stăpâniți puțin răsufl — regatul României este, după aceeași Constituție, »un stat național unitar«. Nu-i așa, dle Popescu, că v'am urmat pas cu pas? Și cu asta am terminat, fiindcă logica Dv. bate aici culmi pe cari nu vă mai putem urma. Să fiți deci sănătoși cu argumentele ce le aduceți, dar să nu vă mai mirați, că noul președinte de consiliu n'a ținut să răspundă la ridicola Dv. propunere de colaborare politică.

P. Cluj. Cu toată amenințarea din numărul precedent, »Crucea« mai nouă (numărul dela 22 Noemvrie c.) nu continuă cu lecția sa de »psihologie socială« — zisă și »Strigătul la urechea unui telefon spart« —, intrerupând-o chiar unde promitea a fi mai interesantă, la cazul episcopului Nicodem dela Neamțiu. Deși »spart«, telefonul nostru lămuritor a fost auzit se vede până la București și marele dascăl al »nicodemismelor« a socotit a fi mai prudent să intrerupă brusc lecția începută cu atâta »brio« în ora pastorală de mai înainte.

P. Boian. Am primit cele trimise și sperăm să le putem face loc în curând. Multă sănătate și voie bună la toți cei de-o lege.

L. Someș-Odorheiu. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

P. Dej. Am primit 200 Lei. Vă rugăm avizați-ne cum să corectăm adresa.

M. Alba-Iulia. Chităm primirea sumei de Lei 100

C. Agărbicium. Am primit suma de 200 Lei.

L. Comșești. Suma pe 180 Lei am primit-o.

Fondul școlii gr.-catolice — Teiuș

Concurs la stipendii

Cu terminul de 20 Decemvrie 1928 se publică concurs la stipendii din »**Fondul școlii gr. cat. de băieți și stipendii din Teiuș**«. Mărimea stipendiilor se va stabili în raport cu numărul concurenților.

Indreptățiți la aceste stipendii sunt *descendenții după tată din cele 26 familii grănițarești* — înșirate în statutele Fondului —, cari urmează ca elevi ordinari vre-o școală medie, civilă, gimnaziu, liceu, reală, comercială, profesională, normală, academie, ori universitate.

Cererile vor fi provăzute cu următoarele documente:

1. Certificat de botez, din care să se vadă că suplicantele este născut legiuit și de religie greco-catolică.

2. Certificat, original, ori copia legalizată, de pe anul școlar 1927—28.

3. Adeverință dela școala ce frecventează în anul școlar 1928—29, arătând că este student ordinar fără să fie repetent.

4. Schița genealogică, din care să se vadă descendența din una din cele 26 familii grănițarești.

Cererile intrate după terminul de 20 Decemvrie nu se vor lua în considerare.

Teiuș, la 25 Noemvrie 1928.

Curatorul Fondului.

(658) 1—3

Consistorul arhidiecezan — Blaj

Nr. 6900—1928.

Concurs la stipendii

Prin aceasta publicăm concurs până la 20 Decemvrie 1928 inclusiv la următoarele stipendii:

I. Din fundațiunea »Alexă Bidian«. Stipendii adevcate tuturor nepoților din frați și consăngenilor fundatorului până la gradul IV, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează, fie chiar și la măestrii.

II. Din fundațiunea »Crișan-Boeriu« un (1) stipendiu de 3000 Lei. Indreptățiți sunt copii, feciori și fete, din familiile Crișan și Boeriu din Abrud, cari urmează ori-ce școală și meserie.

III. Din fundațiunea »Ioan Daniel Dănuț de Fersig« un (1) stipendiu de 2000 Lei, pentru elevi dela ori-ce școală. Preferiți fiind consăngenii fundatorului.

IV. Din fundațiunea »Petru Cav. Ioanette« un (1) stipendiu de 2000 Lei, destinat pentru elevi de liceu din Munții Apuseni ai Ardealului. Descendenții au preferință.

V. Din fundațiunea »Augustin Lăday«. Stipendiile sunt destinate pentru tineri români gr.-cat., cu preferință de aceia, cari voiesc a păși pe cariera industrială, comercială, tehnică și agronomică.

VI. Din fundațiunea »Ioan M. Moldovan«. 1. Un (1) stipendiu de 5000 Lei și un (1) stipendiu de 4000 Lei, destinate pentru studii academice.

2. Un (1) stipendiu de 2000 Lei, pentru elevi la școlile secundare de orice natură. — Consăngenii au preferință.

VII. Din fundațiunea »Dionisiu de Șimon«. Un (1) stipendiu de 1000 Lei pentru agronomie. Preferință au rudeniile.

VIII. Din fundațiunea »Alex. Șt. Șuluțiu«. 1. Patru (4) stipendii de câte 12.000 Lei pentru tinerii cari studiază dreptul ori medicina, afară de patrie.

2. Trei (3) stipendii de câte 9000 Lei, pentru tinerii, cari studiază tehnica, metalurgica, pedagogia, ori științele reale, afară de patrie.

3. Cinci (5) stipendii de câte 6000 Lei pentru tinerii cari studiază dreptul în patrie.

4. Zece (10) stipendii de câte 3000 Lei pentru elevi de liceu în clasele superioare.

5. Unsprezece (11) stipendii de câte 1800 Lei pentru elevi la liceu în clasele inferioare.

Consăngenii au preferință.

IX. Din fundațiunea »David Br. Ursu de Margina«. Două (2) stipendii de câte 3000 Lei, pentru elevi și eleve gr.-cat. dela liceele din Blaj, născuți în comune din județele Făgăraș, Sibiu, Hunedoara.

X. Din fundațiunea »Vancea — Cassa Arhidiecezand«. 1. Două (2) stipendii de câte 5000 Lei pentru studii academice și universitare.

2. Un (1) stipendiu de 3000 Lei și patru (4) stipendii de câte 2000 Lei pentru elevi de liceu.

3. Cinci (5) stipendii de câte 2000 Lei, pentru eleve de liceu.

4. Șapte (7) stipendii de câte 2000 Lei, pentru elevi la școala normală.

Rudeniile au preferință.

XI. Din fundațiunea »George Vișa«. Un (1) stipendiu de 2500 Lei, destinat pentru școalele secundare. Rudeniile au preferință.

XII. Din fundațiunea »Aluminate ale Seminarului junimei române gr.-cat. studioase în Blaj«. Patru (4) stipendii de câte 2500 Lei, pentru elevi la liceul din Blaj. Consăngenii au preferință.

XIII. Din fundațiunea »Aluminate a Internatului Vancean de fete din Blaj«. Patru (4) stipendii de câte 2500 Lei, și un (1) stipendiu de 2000 Lei pentru eleve la liceul din Blaj.

XIV. Din fundațiunea »Simeon Pop Mateiu« 1. un (1) stipendiu de 7000 Lei pentru tineri români greco-catolici, cari vor studia dreptul, medicina, literele, politehnica, montanistica și silvanistica.

2. Un (1) stipendiu de 1400 Lei pentru elevi și eleve greco-catolice de liceu, școală normală, comerciale și reale.

Consăngenii au preferință.

Concurenții la toate stipendiile de mai sus au să alătore la cererile lor: certificat școlar în copie autentică, *carte de botez dela preot*, atestat de paupertate, atestat medical, certificat de frecventare, și pentru dovedirea consăngenității cu fundatorul au să alătore atestat dela oficiul parohial, și respective tabela genealogică exact dedusă. Sunt datori mai departe să determine apriat suma și soiul stipendiului pe care îl cer.

Cererile intrate după termin, nu vor fi luate în considerare.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 3 Noemvrie 1928.

Dr. Vasile Suci

Arhiepiscop și Mitropolit.

Batoze Typul cel mai nou Tractoare Instalațiuni de moară

S. A. Română pentru Comerț de
Mașini Agricole

Cluj, Str. Regina Maria Nr. 45

Reprezentanța generală pentru România al fabricii

Első Magyar Gazdasági Gépgyár,
BUDAPESTA

(987) 1—?

Condițiuni de plată favorabile	BATOZE de ramă de oțel și rulmenți de bile duble M. Á. V.	Condițiuni de plată favorabile
	APARATE de despicat și freerat trifoiu montabile pe toba	
	LOCOMOBILE de benzină-petrol	
	TRACTOARE de petrol W. D. Hanomag cu plug de 3 brazde	
	INSTALAȚIUNI DE MORI — MOTOARE DIESEL „NAȚIONAL“	
	Automobile Mercedes-Benz, Overland, Whippet Willys-Knight	
	Reprezentanță Regională a Fabricii de Mașini Agricole Máv. Budapesta	
	AUTO CLUB	
	Cluj, str. Regina Maria 33 — Telefon 27.	
	(888) 1—3	